

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László, Ludassy Mária,
Rakovszky Zsuzsa, Vásárhelyi Júlia.

Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

---

TARTALOM

- Tóth Krisztina*: Szőnyeg (palinódia) • 3
Bari Károly: Régies vers Assisi Szent Ferenchez • 3
Kőröcs Imre: Kimaradt • 4
    Hommage • 4
    Horatius-négykezes • 6
Nádasdy Ádám: Haladási napló • 6
Galgóczi Krisztina: Fejetlenség a századfordulón
(Egy drámai motívum nyomában) • 12
Rába György: Kézen fogva • 21
    Együttlét • 21
Szabó T. Anna: Eső • 22
    Tisztás a ködben • 23
Katherine Mansfield: Gerle úr és Gerléné asszony • 23
    Nászút (*Mesterházi Mónika fordításai*) • 29
Mihail Sebastian: Emilie (*Vallasek Júlia fordítása*) • 33
Mészöly Miklós: A zsidókérdés útvesztői (I)
(*Közéleti Wilhelm András*) • 42
Kovács István: Virrasztás egy altemplomban • 59
    Az égő semmi • 60
Báthori Csaba: Érintés • 61
Payer Imre: Ugyanaz a sötét pillantás • 62
Ébli Gábor: Múzeum és pénz (Kultúra és ökonómia
találkozása a boncasztalon?) • 63
Sajó László: Yorick monológja • 74

- Veres Máté*: A félreolvasásról • 77
Vasárnap éjféli • 77
Halasi Zoltán: Élőszó • 78
Omar Khajjám: Rubáik (*Halasi Zoltán fordításai*) • 81

FIGYELŐ

Keresztesi József–Angyalosi Gergely–

Kocziszkó Éva: Három bírálat egy könyvről (Kukorelly
Endre: TündérVölgy avagy Az emberi
szív rejtelméről) • 87

Fogarassy Miklós: Pontos történetek – eredeti
változatok (Polcz Alaine: Leányregény;
Karácsonyi utazás) • 97

Bodor Béla: „...Vass vagyok, a teremtés korrodáltja...”
(Vass Tibor: Esőnap) • 101

Dupcsik Csaba: Széteső rendszerek (Emmanuel Todd:
A birodalom után. Tanulmány
az amerikai rendszer széteséséről) • 102

A *Holmi* postájából
Kende Péter levele • 116

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.
Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
Előfizetési díj fél évre 1500, egy évre 3000 forint, külföldön \$35.00, illetve \$70.00
Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

Tóth Krisztina

SZŐNYEG (PALINÓDIA)

„Százszor árnyabb árny legyek az árnynál”
(Desnos)

Én nem tudom mit tudsz vagy nem tudsz én nem tudom
mi van ezek után vagy nincs ezek után
ugyanaz ismétlődik míg a végére eljutsz
imbolygó sorfalak közt éjfél és délután

Annyiszor elmentem visszajöttem bejártam
de csak sötét van ott láttam az éjszakában
mi lehet legbelül fölcsavarva középén
madaras minta füttye fény a fényben

Bari Károly

RÉGIÉS VERS ASSISI SZENT FERENCHEZ

Mint aki áttör sűrű erdőn, időn,
s beleakadnak az ágak, az álmok,
s a messzeség porral lepett horgai,
olyannak látlak,

e létben a bűn lesapkázott sólyom,
tudni nem lehet, kézfejen ki tartja,
szél kéreget, leprások kereplői
hangosan szólnak,

kezdeté, vége a múlandónak van,
Nap bátyánk dalol, Hold nénénk hárfázik,
tengerek ringnak, a szemek satuja
látomást szorít,

bűnösök sírnak, piros selymet lenget
a teremtett ég, a köztes hely jelét,
ragyogva jön a halál a réten át,
csonton hegedül.

Kőríz Imre

KIMARADT

ha jönne egy ilyen megkeresés,
hivatalos helyről, tapintatos
érdeklődés, mint egy díjátadás
előtt, vagy mint amikor fiatal
tévések faggatták a nyolcvanéves
Déry Tibort József Attila-ügyben,
és ő kelletlen ült csupán kötélnek,
mondván, hogy ugyebár ebben a korban
az embernek drága az ideje,
majd zenészujjakkal cigarettázva
emlékezett, beszélt, felolvasott,
s egy ízben a kamera mögé nézve
megkérdezte: „Kévem, tudják ma még,
mi az a bavkochba?” – vagy ahogyan Zelk
Zoltán szerény-, színes- és betegen
elmondta, amit csak ő mondhatott el,
s épp a költő gallérjáról beszélt,
ingéről, a nadrág vasalásáról,
amikor a riporter közbeszólt:
„És szerette József Attila Krúdyt?”

HOMMAGE

Ahol ennyi macska kosztol
lépni sem lehet a kosztól
Böksi néni a tanyáról
Tatáról vagy Letenyéről
néha feljár etetni
macskakaját ajtó elé újságpapír letenni

Böksi néni mennyit brusztol
megy vonattól buszig busztól
busztól gyalog gyalog alig
nagy szatyrokkal gyalogolik
mindig feljön télve nyárva

ne legyen a macska árva
 ne legyen a macska félve
 hogy egyszer majd nem lesz elég elesége
 jön a réges-régen meghalt
 beszkártista beszkártista felesége

hozza a sok eledellit
 ha a két hét le-letellik
 nejlonban a csirkefőket
 tetőre is dobja őket
 hogy a csirke feje szállva
 pedig már nincsen is szárnya
 ha lenne is micsinálna
 hisz a csirke nem tud szállna
 felrepül a kinti véce
 felrepül a szomszéd léce
 kből őszérótt sufnijának
 tetejére
 etetésre

Böksi néni a kaput is nyitva hagyja
 hogy bejöjjön nyugdíjjal a postás rajta
 Böksi néni nyugdíját
 mert bár tudja hogy hívják
 sose csönget be a posta
 mert a nevét jól lemosta
 a csengőről Böksi néni
 megijedninél jobb félni
 ne tudják hogy ki lakik ott
 hol macskáknak alakított
 ajtón lyukat vágva szállást
 úgyhogy bejön kapu nyitva nyugdíj bead vizontlátás
 akárcsak a villanyszámlás

*

Böksi néni Böksi néni
 mért nem megy a temetőbe
 ott aztán van macska bőve
 kocsiban húzná a Whiskast
 nejlonban a csirkefejet
 kerülgetve sírkőt gízgázt
 keresgélve nekik helyet
 szegény Annus néni helyett
 aki nyolcvan évig húzta
 aki megszületett húszba
 New York állam Syracuse-ba

HORATIUS-NÉGYKEZES

Lesz égi monument? És e per elcsitul?
Mért állsz itt, te fiú? Írd, ami dal kijut!
Gondold: nincs vele harc. Volt, ami nincs okért.
Ordít itt, fut el ott. Itt fut el. Ám ki, mi?
Csak lózung e miért? Egy suta vers? Porunk
por volt itt. No, mi hajt? (Tudja: sebjá neki.)
Vívta itt kicsi kint, futsz, de fogy ott e harc,
és hát jó, de kemény munka, bitó, mi jut:
lant, tett, munka citál, mit ki ne mondj – minek?
Mit vártál, mi okért? Mondd – de! – ki, mondd, hiún,
mert már most becsap és fordul a fenti út.
Én már itt vonulok. Ezt tud irigy sok év?
S míg fent démoni út vár, te hamis, halott
rég únt vízben osonsz. Úgyse fut el, ki gaz,
s mégiscsak leviszik. Messzi mi lesz vigasz?

Jó, jó, nincs evoé, Melpomené komám.

Nádasdy Ádám

HALADÁSI NAPLÓ

Péntek

Megjelenik a horizonton. Mit horizonton, leül közvetlenül mellém a forgatás szünetében. Nemrég mutatta be valaki, karcsú, büszke, pattanásos. Fröccsöket iszik. Napszemüveg van rajta, pedig kint sötét éjszaka van. Rühellem a napszemüveget mint műfajt, ráadásul kifejti, hogy rózsaszín is van neki. Mások is ülnek az asztalnál, nem fogok rábólintani egy rózsaszín napszemüvegre csak azért, mert a srác érdekes. „A napszemüvegnek is van határa”, mondom hangosan. Megsértődik, pedig hajtott rendesen, mit mondjak, nehéz neki ellenállni. Folyton beszélgetni akar, komoly témákról, olyanokat mond, amikre csak lemondóan mosolyogni lehet egy enyhén berúgott, intellektuális asztaltársaságban. Hogy szerinte a művészet csakis őszinte lehet, különben nem ér semmit. Meg hogy a legnehezebb magát a semmit megjeleníteni, nem igaz? És várja a választ. Édes kisfiam, gondolom magamban. Tényleg a fiam lehetne.

Szombat

Lehet, hogy nincs is neki rózsaszín napszemüvege, csak látta valahol egy kirakatban? Gyanús. Azt is mondta tegnap a forgatáson: „Légy szíves, vegyél engem komolyan.” Csontig meghatódtam, ilyet mondani. Azt ígérte, eljön ma este. A haja is festve van,

vagyis inkább volt, vagyis csak szőkítve, kissé, és már kopik is le a szőkítés. Közben magas, vállas. Szóval férfias jelenség, legalábbis az én fogalmaim szerint.

Vasárnap

Reggeli kell adnom. Nem mondta ugyan, hogy kér, sőt valójában azt mondta, hogy nem kér, de egy fiatal embernek igenis enni kell. Mozogni akarok, szöszmötölni a konyhában, kijönni mellőle az ágyból, nem mintha nem lett volna jó, hanem nem tudom. Független helyzetre vágyom. Meg hogy visszamenve a szobába, ott lássam az ágyban. Tényleg ott van, de meg se mozdul. Nekiülök a fordításom következő adagjának, nem fogok kicsúzni a határidőből. Ötvenkét százalékon állok, kockás papíron vezetem, csak meg ne lássa. Mai angol darab, de versben van írva, és japán témát dolgoz föl. Fából vaskarika. Szeretjük a lehetetlent. A reggeliből ebéd lesz, mert amikor kijön, visszarángat az ágyba.

Péntek

Ez állandóan alszik. Nem lehet, hogy vérszegény? Kiskoromban az egyik bátyámnak volt vérszegénysége, és azt mondták, hogy vasat kell szednie. Én nagyon szorongtam, azt hittem, hogy a nagypapa szerszámosládájából adnak majd neki szöveget, csavart vagy olyan fényes pici háromszögeket, amiket az ablak üvegtáblája mellé vert a nagypapa szörnyű nagy gonddal, vigyázva, hogy el ne repedjen az egész. Magán az üvegen csúsztatta a kalapácsot: azt magyarázta, hogy éppen így nem törik el az üveg, ha szorosan rajta csúszik a kalapács. Ritka volt akkoriban az ablaküveg, minden ritka volt, és ha betört, iszonyú patáliát csaptak. Volt olyan ablak, amelyben két darabból volt az üveg, mert csak akkorát lehetett kapni. Mit tud ez erről?

Szombat

Vagy csak egyszerűen lusta? De amikor érdeklí valami, akkor villámsebes, szétveti az energia. Rohan. Hadar. Szeret. Vásárol. Eszik. Fél lábon állva, egy szál gatyában olvas a szoba közepén szellőztetés közben, mert megakadt a szeme egy érdekes cikken. Váltogatja a lábát, mert fázik a talpa, de ki nem menne egy papucsért. Pedig adtam neki papucsot, a kedvenc barna papucsomat, míg én egy ellenszenves keletnémet szandálból átalakított, sülyesztett parafa talpút hordok azóta, amibe beleragad a lábam. Túl nagy áldozatot hozok érte.

Vasárnap

Megvan: hüllő! Azok viselkednek így. Hosszú, dermedt, alvásszerű periódusok, melyek során elvesztik önálló testhőmérsékletüket (ijesztően le tud hűlni alvás közben!), azután viszont villámsebes mozdulatok, hajszálpontos célzás, százszázalékos találati arány. Hüllőnek fogom szólítani. Erre tett kísérleteimet jól fogadja.

Hétfő

Áll a tükör előtt a fürdőszobában, és nyomkodja a pattanásait. Amikor meglát, büntudatosan abbahagyja, erre mint a Pavlov kutyája, reflexszerűen fölveszem a korholó szülő szerepét: „Hagyod békén?! Majd jól elmérgesedik!” A hányinger kerülget, de nem attól, hogy nyomkodja a pofáját (bár utána lilás foltok maradnak rajta), hanem attól, hogy miket mondok. Hogy milyen könnyen jönnek belőlem a „Megmostad a kezed, mielőtt...?”, a „Visszatetted a helyére a...?”, valamint a „Nem fogjuk fölöslegesen...”

kezdetű mondatok. Amire csak annyit kérdez: „Hogy áll a Josicugu?” Így hívják az egyik szereplőt a darabban. Időnként egymást is Josicugunak szólítjuk.

Kedd

Visszament G.-be, ahol főiskolára jár. Első a kötelesség. Ezt nem ő mondta, hanem én, mikor végre elindult a Keletibe. Elkerekedett szemmel nézett rám: hogy lehet ilyen hülyeséget mondani. Egyszerűen kívágnak, ha túl sokat hiányzom, ezt te nem érted, a miénk nagyon konzervatív intézmény. Na ez az, mondom, kötelesség. Erre már nem is legyint, csak elnéz a fejem fölött. Olyan magas, hogy el tud nézni a fejem fölött, de a „kötelesség” szó mintha hiányozna a szótárából. Pedig én tényleg úgy gondolom, hogy első a kötelesség, bár ezzel a Josicugu-munkával kicsit elmaradtam, no de rág is rendesen a lelki. (A lelki, így mondja Hüllő, lelkim volt miatta, azt mondja.) Ő meg beleszarik a g.-i főiskolába, talán joggal, az mégse olyan, mint egy igazi színház, akiknek most fordítok, hanem valami kvázifelsőoktatási paraintézmény. Humán erőforrások szak, azt hiszem, így hívják. Tudod, mit gondolok arról, aki fiú létere ilyen szakra jár?, kérdezem komolyan. Ki ne mondd, mondja röhögve.

Szerda

Azért a békesség se semmi. Diáktársaival új albérletbe költöztek G.-ben, ahol nincs telefon, így aztán nem tudom hívni. Egyébként óránként hívogatnám, hogy jól van-e, meg tanul-e, meg ébresztő!!! Haladok szépen a Josicuguval, nevetséges, hogy ilyen hosszú neveket kell beszélnöm a jambusba. Nehéz a szöveg, mert közben rafináltan mai és nagyon angol, nem sok köze van Japánhoz. Nekem sincs, úgyhogy nem baj.

Csütörtök

Lehet, hogy mégiscsak hűtlen vagyok? (Nem Hüllőhöz, hanem az angol eredetihez.) Gyakran kihagyok jelzőket, sőt félmondatokat. Ma például volt egy rész, ahol felváltva van szó férfi és női szereplőkről. Az angol könnyen megoldja: az egyik „he”, a másik „she”, világos, de magyarul mit írjak: hogy ő ezt csinálta, mire ő azt kérte tőle, hogy ő nekiadhassa, amit ő szánt neki az ő jóságáért. Kuszaság. Utalhatnék rájuk a nemüket kifejező főnévvel (a férfi, az ifjú – a lány, a hajadon), de ez annyira mesterkéltséggel, különösen egy élő ember szájába adva, aki ugyan japán kosztümben szamurájkodik, de mégiscsak mai és angol. Diákkoromban csináltuk, hogy minden mondat után hozzátettünk valami szerzőit, mint ifjúsági regény. Ha az egyik fiú azt mondta: „Ott jön a villamos!”, akkor valaki hozzátette: „rikkantott a vidám siheder”. Ha az egyik lány azt mondta: „De jó lenne egy fagy!””, akkor rutinszerűen rávágtuk: „lihegte vágytól fűtötten a nő”. Ezt nem akarom csinálni, az egyetlen normális megoldás a szereplők nevének említése. Csakhogy a szerencsétlen japánban minden név hosszú, többnyire négy szótagos, így aztán mire tisztázom, hogy mi történik Josicuguval (a fiú) és mi Jokobuéval (a lány), addigra tele a sor, nem marad hely a jelzőknek, amelyek nélkül viszont fuccs az egész japánerájnak. „Te lelkendeztél, hogy ez a darab micsoda szintézise a különféle kultúráknak”, göcögött fensőbbsegen Hüllő.

Péntek

Horror. A megvetett ágyon hasalva sóletet eszik kenyérrel, és közben Ginsberg-verseket olvas. Néha nem is a kanállal vesz a tányérból, hanem a kenyér héján egyensúlyozva lapátol föl belőle, szeme közben a könyvön. Gondoltam, ha hazajön, elolvasa, amit a hét során fordítottam, de bele se néz. Ilyen demotiváló légkörben nem le-

het dolgozni. A fordításban épp rímes résznél tartok, nem sok ilyen van, de ez most tényleg dögletesen nehéz. „Hát ez rímes”, sóhajt föl együttérzően a Lény. Szoktuk egymást Lénynek is nevezni, ezt ő javasolta nemrég, mikor Paripának szólítottam. Mondd, muszáj belegondolnom, hogy miért?, kérdezte fáradtan. Mit miért, mondom. Miért paripa, mondja. Hát csak úgy, mondom, szép állat, és te is szép vagy. Szerintem, mondja erre, legyen csak Lény, hagyjuk el a külsőleges jegyeket. Magyarázni kezd, ilyenkor picit közelebb húzza a székét az asztalhoz, odaszorítja magát. „Minden konkrétum fárasztó, már *a tulajdonságok nélküli ember* is önellentmondás, mert az egy nagyon erős tulajdonság, hogy valaki ember! *A tulajdonságok nélküli valami*, az lenne egy komoly vállalkozás, hatszáz oldalon.” Lehet, hogy kettesre érettségizett, de velem ellentétben tényleg olvasta *A tulajdonságok nélküli embert*. Én néha azt szoktam hazudni, hogy olvastam. Hüllő ritkán hazudik, pedig volna mit. Oké, hagyjuk a zoológiai paradigmákat, mondom erre, fő, hogy egészséges legyen. Nem nevet. Most ez olyan gyenge poén volt?

Vasárnap reggel

Én voltam gyenge, amikor nem tudtam nemet mondani erre az első látszatra könnyen fordítható, szellemes, interkulturálisan önreflexív szövegtestre. Ezt a blablát te találod ki?, kérdezi összeráncolt homlokkal, mikor ezt írom a műsorfüzet számára. Több figyelmet, Köcsög, mondom, itt mindegyik szónak van értelme, szíveskedjél még egyszer elolvasni. Időnként Köcsögnek szólítjuk egymást, „Köcsög, kérsz joghurtot?”, ilyesmi. Ki lehet próbálni: csak az első egy-két alkalommal fáj hallani, utána egyre kellemesebb, sőt egy idő múlva kifejezett gyönyörűséget okoz. Régen kész kéne lennem a fordítással, a dramaturg a haját tépi. Nem tudok nemet mondani, ezt nyögjük mindnyájan. Vagy talán a rózsaszín napszemüveges udvarlásra kellett volna nemet mondanom? Na ugye. A dramaturg megpendítette, hogy netán azért nem haladok a fordítással, mert ehm, a magánéletem kicsit zűrzavaros. Egyáltalán nem zűrzavaros, mondtam élesen, csak mozgalmas – az nem ugyanaz! Kérlek, mozgalmas, mondta fáradtan a dramaturg, és megtörölgette a szemüvegét (gondolom, mert telefonon beszélünk). És nem „nem haladok”, mondtam, hanem lassan haladok. Az se ugyanaz. Hüllő még alszik.

Vasárnap délben

Hüllő felébredt. Menjünk Bécsbe, mondja, ő ugyanis még sose volt. Igen, rikkantom vidáman, menjünk. Imádom Bécsset. Jövő hétvégén. Veszünk négynapos retúrjegyet. A flegmatikus fiatal férfi csak mosolyog, bámulatosan tud mosolyogni, sose egészen felhőtlenül. Vagy a szeme nem mosolyog, vagy a szája. Szoktam Fiatal Férfinek szólítani, ő meg úgy beszél rólam: Az Öreg. Úgy mondja, mintha csupa nagybetűvel írná le: „Kér joghurtot Az Öreg?” De azért látom, hogy repes, valamit morog, hogy Klimt meg Schiele, a könyvespolcnál térdel, albumokat húz ki. Mikor legközelebb kimegyek a konyhába, ahol mosogatás címén Schiele életét olvassa, bevallom neki, hogy még van egy csomó a Josicuguból, nem leszek kész Bécsig. Hát, te tudod, mondja ijedten. Könnyen megijed, mert derogál neki számon tartani az élet vektorait és hatóerőit. Nagy luxus ez, Hüllő, de azért irigyellek érte. Mi lenne, ha kihoznám Bécsbe a végét, hm? Majd ott csinálom meg, beülünk egy kávéházba, úgyis tél van.

Hétfő

Mindig arra vágyott, hogy nála jóval idősebb pasija legyen. Önkorlátozó hülyeség, de nem piszkálom érte. Nem a kor számít, hanem a nevetés, a testszag, a beszéd. De ő

csak ötven fölé lát. Megbök az utcán, hogy odanézz. Ja, mondom, az a rövid gatyás a biciklivel, a vádlija, mi? Á, dehogy, az ott, és mutat egy kopasz, kissé pocakos, bár valóban stramm, ősz szakállú férfit, olyan napbarnított, jópofa ember, akire buknek az elvált tanárnők. Meséli, hogy szerelmes volt a főépítészbe, még otthon, Cs.-ben (ez a kisváros, ahol fölnőtt), amiből majdnem botrány lett. „Tömött, ősz bajusza volt”, mondja eltűnődve, ahogy az abrosz csücskével játszik. Csomagol, rohan a Keletibe. A tornacipőjét a kezében viszi.

Péntek

Még jó, hogy megkérdeztem, kiderült, hogy nincs útlevele. Nem engednek ki anélkül?, kérdezi. Schengen, üvöltöm, nem Monarchia! Nem érti. Ennyire nem lehet hold-sugárnak lenni!! Hisztéria, telefonok, rohanás, végül percek alatt átvették a kérelmét, négy nap, ma meghozta a postás, bedobta, mint egy gázzsámlát. Szinte csalódás, hogy így elintéződött. Ilyen zűrzavarban nem lehet tempósan fordítani. Rádásul megint visszament a főiskolára, és nem is telefonál. Állok, nézem az útlevelében a képet. Nyilván megvan nélkülem is, elvegyülve a vidám kortársai közé. Mobilja nincs, és isten ments, hogy vegyek neki. Nem mintha ezt szóba hozta volna. Talán nem is akar mobil? De miért nem? Nem szeretne engem hívogatni?

Szombat

A délelőtti vonattal jött, én nem is értem, ahhoz föl kellett kelnie hétkor. Állítólag hiányoztam, és nem bírta már a hülyéket ott G.-ben. Ez hízeleg, de az is lehet, hogy egyszerűen elfogyott a pénze, és éhes volt. Ezeknél összefolynak az indokok, az önfenntartás meg a fajfenntartás ösztönsíkjai. Fajfenntartás, na ezt hagyjuk.

Vasárnap

Most bezegem nem vagyok hüllő, mondja éjjel. Édes kisfiam, mondom csukott szemmel, a hüllők nem mindig hidegek, azoknak nincs termosztátjuk (erre kuncog, pedig így kell mondani), átveszik a környezet hőjét, tudnak azok nagyon forrók is lenni, mikor a napos kövön fekszenek. Nagyot sóhajt, érzem, hogy szeretne napos kövön feküdni. Állandóan.

Szerda

Indulás előtti este egyszer csak megoldódik a nyelve, dolgozni se hagy. Hogy ő megivott egy üveg Unicumot, de azt a grépfrút nagyságút, egyedül a buszváróban, tizennyolc évesen, hogy be merjen menni a főépítészhez. Láta az ablakban, hogy otthon van. De hiába csöngetett, sokáig, szerinte a főépítész direkt nem akart ajtót nyitni, pedig hogy szemezett vele az augusztus huszadiki utcabálon. Erre bemászott a garázsablakon, hátul, a folyó felőli oldalon, mert a főépítészék háza kimondottan a folyóparton van. Főépítészék?, mondom, miért, kikkel lakik együtt? Hát a családjával, néz rám csodálkozva, hogy lehet ilyet kérdezni. Ja, hogy családos ember? Persze, mondja türelmetlenül, a felesége tanárnő, bár engem szerencsére nem tanított, ostoba kurva. Nahát, mondom, én végig azt hittem, hogy egyedül él, ha egyszer... Egyedül?, ismétli azzal a kicsinyes, de egyben fensőséges nézéssel, amivel vidéki asszonyok szokták a férjük után kiabálni, hogy „Hova mész?!” , amikor az rossz felé indul a zebrán, nem azt kiabálják, hogy „Józsai, nem arra!” vagy „Gyere, erre kell menni!” , hanem kérdést tesznek fel, hogy az áldozat kénytelen legyen motyogni valamit vagy bután hallgatni. Egyedül?, ingatja a fejét. Olyan nincs. Egy kisvárosban, mint Cs.? Még ha nő lenne.

De férfi! Nőből is inkább könyvtárosnő van meg tanárnő, mérnöknő már nem szokott. Elkezdem magyarázni, hogy íme, rá is jellemző a kisvárosi ember gondolkodásmódja, sose tudja megérteni, hogy nem mindenki ismer mindenkit. Én honnan ismerjem a főépítést, én sose jártam Cs.-ben, nem tudhatom a viszonyokat, ezért neki explicit narratív eszközökkel kellene a tényhatteret tisztázni. Például, hogy akkor most a főépítész, szóval, széna vagy szalma? Hüllő néz. „Hát persze, ezt az egész város tudta. Ezzel nem lett volna baj. Csak hogy bemásztam a garázsba, abból lett a botrány. Mindenkinek elmondtam, úgy megijedt, még a háziorvosunknak is. Földöntöttem valamit, a zajra lejött, és ott álltunk szemtől szemben.” Na és, mondom, tőled ijedt meg? A tizennyolc éves részeg fiútól? A bárgyú mosolyodtól? Nem érdekes, mondja elfordulva, szájalmas történet az egész. Hogy azonnal takarodjak, mit képzelek, nem fog velem kettésben álldogálni a garázsban. Itthon van a felesége meg a gyerekek. Az ablakon kellett visszamásznom, ahol bejöttem. Úgy tuskolt kifelé, erőszakos volt. Elhallgat, érzem a folyópart hidegét, a horzsolásokat. Próbálok kérdezni, hogy és akkor, vagy miért...? Föláll, bemegy csomagolni, rosszul kérdeztem.

Csütörtök

Indulás Bécsbe. Hála istennek lemondta magát a bejárónő, így az egész koszra rácsuktuk az ajtót. A bejárónő csak úgy beszél róla: a gyerek. „Alszik még a gyerek?” Már bent áll a vonat, a kölni gyors, ezen sokat röhögünk. Alig vannak, Franz Lisztnek hívják. Látszik rajta, hogy nem Liszt Ferenc, hanem Franz Liszt, van szappan, vécépapír, talán a vécét is kölnivel öblítik. A Westbahnhof előtt jeges szél söpör végig, letesszük a cuccot, és egymáson minden cipzárát és gombot feszesre húzunk. Így is befúj hónapjig. A legolcsóbb szállodát foglaltam, de meglepően kellemes; nyilván volt még enél is olcsóbb, de olyat nem mertek ajánlani. Azért én mégiscsak „mainstream” vagyok. Hüllőnek minden „mainstream”, ami ciki és öreg. Most akkor szereti az öreget vagy nem szereti? Nincs most kedvem logikai feladatokhoz, mondja, ne taníts. Ritkán mondja ezt, hogy „ne taníts”, de akkor fáj. Mi mást csinálnék? Becipeljük a bőröndöket, szótár, fénymásolat, kézirat, üres papír, minden nehéz. Megy a pulthoz bejelentkezni. Még sose volt szállodában, csak pedagógusüdülőben a szüleivel. A recepció jól megnéz minket, angolul köszön. Hüllő angolul egy szót se, miért van az, hogy nekem mindig ilyenek jutnak? Németül viszont tud, nem is rosszul, sváb az egész családja, az apja némettanár, a cs.-i gimnázium igazgatója. Annak se szeretnék a szemébe nézni. Igazgató úr, higgye el, én csak a jót. Tessék körülnézni, rendes, tiszta hotelszoba. Semmi luxus, a legfelső emeleten vagyunk, ez már a manzárd, íme, ferde a plafon. Ferdén süt be a jéghideg téli nap, tetőket látni, meg valami óriási torna- vagy táncteremfélét, üresen, egy ház legfelső emeletén. Lehet, hogy imaterem? Kiveszem a hátizsákból a fordítandót, és gondosan a szoba közepére teszem a szőnyegre, intő jelül. Maradék kajáért kotorászunk a hátizsákokban, aztán megnyugszunk. Mint Verlaine és Rimbaud, mondom. Hátraveti a fejét, ahogy szokta, mosolyogva bólint. Kis hülye, most persze azt hiszi, hogy ő a Rimbaud, és én vagyok a Verlaine. Pedig fordítva van, ez nem korfüggő, a fenegyerek igenis én vagyok, a vakmerő, csak ezt ő még nem tudja, no de mindegy, nyomás a kávéházba, most jön az utolsó felvonás nagyjelenete, és nekem patikamérlegesen kell egyensúlyoznom a naivul gyermekit, a sámánisztikusan ködöset, a csengően költőt és a narkósan leépültet. Ezen töprengek. Tessék, ez meg elaludt velem szemben a kávéházi boksztban, a forralt bor az oka, meg a hideg, meg Bécs, meg azért valljuk be, neki is sok ez.